

Forord til

Islam – Koran, Hadith, Sharia (2015)

Bismillah ir-rahman ir-rahim

I Guds, den Allernådigstes, den Allerbarmhjertigstes navn.

“Tak, fordi du siger højt, hvad jeg og mange andre muslimer tænker,” sagde en yngre kvinde til mig for nogen tid siden i pausen under et større kulturelt arrangement i hovedstaden. Det viste sig, at hun var en af de mange, der i årenes løb har sendt mig mails – ikke kun for at få svar på et personligt spørgsmål, men også for at bakke mig op og opfordre mig til at trodse modstanden og blive ved med at skrive om islam set med mine øjne – ud fra et langt livs studier og erfaringer.

Mange muslimer, både unge og ældre, ønsker en anden islam, end den imamerne prædiker. De går i moskéen ved højtiderne for fællesskabets skyld – og fordi det forventes af dem; men de synes ikke, at imamernes prædikener er relevante for dem i deres hverdag. De ønsker ikke at leve i fortiden. De ønsker ikke at leve som en marginaliseret minoritet med de tabuer og begrænsninger, social kontrol og formynderi, som det fører med sig. De vil leve som frie, aktive og fulgyldige borgere i deres fødeland – eller det land, som skæbnen har bragt dem til.

Medierne og politikerne hylder de muslimer, der mere eller mindre har opgivet deres daglige praksis og er blevet “kulturmuslimer” – og fordømmer dem, der vedkender sig et traditionelt, konservativt syn på troen. Jeg tror på, at der findes en tredje vej midt imellem: et nyt forhold til islam, mere frit, mere personligt – og mere i pagt med tiden og de aktuelle omstændigheder.

Jeg tror på en åben og rummelig islam, hvor den enkelte – bevidst om sit ansvar for sig selv og omverdenen – selv træffer sine valg i forhold til tro og handling.

Jeg tror på en afbalanceret og retfærdig islam, der kan rumme mangfoldighed, kønsligestilling, demokrati, menneskeret og religiøs pluralisme.

Jeg tror på en islam, der respekterer livets hellighed, og som fordømmer alle former for vold, forfølgelse og undertrykkelse.

Jeg tror på en tilgivende gud, hvis barmhjertighed favner alt, og som har sendt Sin sidste profet, Muhammed, som barmhjertighed til alverden.

Jeg tror på, at islam er vejen til fred – fred med sig selv, fred med omverdenen og fred med Gud.

Det er baggrunden for, at jeg i mere end femogtyve år i bøger og kronikker, i foredrag og interviews har gjort opmærksom på, at islam/Koranen kan fortolkes og praktiseres på andre måder end i 600-tallets Arabien, og jeg har givet nogle bud på, hvordan islam kan udledes på en fornuftig måde her på vores breddegrader under de aktuelle omstændigheder.

Islam sidder ikke i det ydre, i hverken klædedragt eller skæg, men i hjertets renhed og åbenhed og i omsorg for medmennesket på tværs af alle tænkelige skel. Alle mennesker er skabt af samme gud, skabt til at leve og virke i indbyrdes afhængighed, ansvar og forpligtelse.

Det er blevet en hjertesag for mig at forsøge at motivere mine trosfæller til at reflektere over deres personlige forhold til Gud, til islam og til de såkaldte autoriteter. Ligeledes finder jeg det vigtigt at give mine ikkemuslimske medborgere indblik i en mere nuanceret og inkluderende islam, end de sensationshungrende medier og emsige, ofte hadefulde islammodstandere giver.

Det er kendetegnende for de såkaldte islamkritikere, at de på den ene side efterspørger nytænkning og reform, men på den anden side afviser enhver nytænkning som løgn – eller forbigår den i tavshed. De ønsker i virkeligheden at fastholde islam og muslimer som fjendebillede og prygelknabe, hvorfor de snarere er islammodstandere end islamkritikere. En virkelig islamkritiker bør være velbevandret i kildekriften, nysgerrig og åben. En virkelig islamkritiker bør også lytte til de moderate muslimer i stedet for udelukkende at forholde sig til de yderligtgåendes retorik og meningsløse vold.

Vi kan ikke genskrive Koranen, Guds vejledning til menneskene; men vi kan lytte til Ali ibn Abu Talib (Profeten Muhammeds fætter og svigersøn), der i forbindelse med en disput om den rette udlægning af Koranen skal have sagt: "Koranen er skrevet på lige linjer mellem to omslag. Den taler ikke af sig selv. Den har brug for fortolkere, og fortolkerne er mennesker."

Jeg foregiver naturligvis ikke at kende den endegyldige sandhed, for den kender kun Gud. Jeg udsteder heller ikke fatwaer, som nogen påstår. Jeg følger ganske enkelt Koranens opfordring til at bruge min sunde fornuft, min indsigt og viden til at forsøge at forstå Koranen – og til at videreformidle min forståelse af islam til dem, der måtte være interesseret i et mere nuanceret og tidssvarende billede af islam, end medierne sædvanligvis giver. Derfor har jeg igen og igen gjort opmærksom på, at islam ikke er – og aldrig har været – en statisk, ensartet størrelse, som mange fejlagtigt

mener. For verden er i bevægelse, og om vi vil det eller ej, så bevæger fortolkningerne sig med verden og de skiftende omstændigheder, menneskene lever under.

En anden drivkraft har været ønsket om at læse kildeteksterne ind i en dansk hverdag som modvægt til de patriarkalske fortolkninger, som mange muslimer med indvandrerbaggrund – og desværre også alt for mange nye muslimer med etnisk dansk baggrund – til stadighed forsøger at gøre gældende som den autentiske måde at leve et muslimsk liv på.

Islams primære kilde, Koranen, nævner hverken tilstedeværelsen af et gejstligt hierarki eller nogen form for monopolisering af tolkningen af de hellige skrifter. Ideelt set bør der derfor ikke i islam være nogen gejstlig eller politisk autoritet til at stå med løftet pegefinger og dirigere og kontrollere masserne; den enkelte er sin egen autoritet.

Koranen opfordrer igen og igen menneskene til at se sig omkring i verden, til at lære af historien – og til at bruge deres gudgivne intellekt til at forstå Koranen og leve et rigt og aktivt liv i pagt med tiden. Koranen opfordrer menneskene til at *”stå for Gud, to og to eller alene, og reflektere nøje over budskabet,”* og til at *”lytte til Ordet og følge dets smukkeste mening.”*

Muslimer er selvstændigt tænkende væsener og har ikke brug for formynderi. Det er den enkelte, der i konstant dialog med sig selv, med sin samvittighed og med sin skaber skal finde en fornuftig måde at være muslim på i harmoni med sig selv og sine omgivelser.

Præcis heri ligger den spirituelle frihed i at være muslim, frihed til forskellighed, en frihed, der går hånd i hånd med ansvaret for at forvalte denne frihed indenfor de gudgivne rammer, indenfor helheden.

Tro er en kombination af frihed og bundethed, for bundethed sætter fri. Tro handler om kærlighed til Gud og mennesker og om tillid til, at Gud ønsker det bedste for Sine skabninger. Tro handler om tillidsfuldt at lægge sin skæbne i Guds hånd – dog uden at glemme, at *”Gud aldrig vil ændre menneskenes lod, før de forandrer sig selv.”*

Den egyptiske tænker Mohammed Abdou (1849-1905) advarer – ligesom Koranen – igen og igen de troende imod *taqlid*, den ukritiske, blinde imitation af religiøse autoriteter uden selv at gå til kildekrifterne og reflektere over teksten.

Afvisning af *taqlid* er den ultimative frisættelse af mennesket – religiøst, moralsk og socialt. Derfor er islam/Koranen det sidste budskab fra Gud, og Muhammed er det segl, der afslutter profetiernes epoke.

Mange nutidige tænkere har givet deres bud på, hvorledes Koranens tekst kan danne grundlag for en teologi, der kan befri menneskene fra forskellige former for undertrykkelse og diskrimination.

Også helt almindelige moderate muslimer taler om nødvendigheden af at befri islam fra misbrug og at vinde den tilbage fra terrorister, ekstremister og konservative kræfter, der har taget de moderate muslimer som gidsler i deres kamp om magt og ensretning. Man skal ikke passivt vente på at blive befriet af andre.

Der skal overskud, vilje og viden til at frigøre sig fra de trygge rammer, som fællesskabet og de velkendte normer og traditioner umiddelbart giver, men som på længere sigt bliver en spændetrøje og en hæmsko for den personlige udvikling – og for islams opblomstring og fortsatte beståen.

En god ven, Erik, fra Islamisk-Kristent Studiecenter (IKS), sagde i slutningen af 90'erne til mig:

”Du skal ikke lade dig gå på af, at så få af dine trosfæller kan se nytten af dine tanker og idéer. Du er mindst femten år forud for din tid; men det skal nok komme.

Tænk på en sommerfuglelarve, der ligger trygt og godt i sin puppe. Langsomt forvandler den sig til en sommerfugl, og når tiden er inde, arbejder den sig ud af puppen, breder vingerne ud og flyver ud i verden. Den flyver frit fra den ene smukke blomst til den anden; men hvor gerne den end ville, kan den ikke fortælle alle de andre sommerfuglelarver, hvor herligt der er derude i friheden og tilskynde dem til at kravle ud af deres puppe.

Hver eneste larve må gøre sine egne erfaringer, udvikle sig i sit eget tempo, arbejde sig ud af sin puppe og flyve ud i verden for at forstå, hvad frihed er. Men nogle larver går til grunde i deres puppe og kommer aldrig til at mærke friheden.”

Min tro giver mig en fundamental tryghed i hverdagen, en følelse af at blive passet på og taget hånd om, og den er mig en uvurderlig støtte i medgang og modgang; men jeg udelukker på ingen måde, at andre kan finde deres vej indenfor andre traditioner. For mig er det vigtige ikke, at så mange som muligt bekender sig til religionen islam, men at så mange som muligt finder den vej, der giver dem fred i sjælen, lindrer deres smerte og hjælper dem igennem livet. Valgfrihed er et privilegium, mennesket har fået til forskel fra alt andet, Gud har skabt. Et privilegium, der også indebærer, at man skal stå til ansvar for sine valg og fravalg, og at man må lade andre træffe valg,

som man måske ikke selv bryder sig om – og stadig respektere og holde af dem.

Jeg tror på, at hvis man holder sig indenfor den overordnede ramme og har hjertet og ydmygheden samt ærefrygten for Gud og Hans skaberværk med sig, kan det ikke gå helt galt. For *“Gud udsætter ikke menneskene for større prøvelser, end de kan bære.”*

Med islam har jeg fundet meningen med livet. Livet er ikke kun en gave, men også en opgave, der i al sin enkelthed kan defineres som: *At tjene Gud ved at tjene skabelsen* – en direkte pendant til Bibelens dobbelte kærlighedsbud. Med dette in mente går man aldrig fejl.

Jeg tror på Koranen som Guds sidste vejledning til menneskeheden, som sagtens kan tolkes ind i samtiden til gavn for den enkelte og for det fælles bedste – uden at man behøver ændre en tøddel på den oprindelige arabiske tekst. Man kan være korantro uden at være bogstavtro.

Koranen har ikke brug for et serviceeftersyn, og islam har ikke brug for en revolution, som nogle hævder. Det er det enkelte menneske, der har brug for viden og uddannelse til at genfinde kernen i budskabet. Hver enkelt må finde sin egen vej til forståelse af Koranens etiske og spirituelle budskab. Hver enkelt må finde frem til den praksis, der hjælper hende/ham til at forblive tro imod budskabet. Kun således vil den enkelte kunne stå imod de konservative kræfter, der ikke ønsker forandring, og som hævder at have monopol på sandheden.

Alt for mange muslimer er fuldstændig blottede for selvkritik og følger blindt dem, der råber højest; dem, hvis verdensbillede er enten sort eller hvidt; dem, der taler om sandhed og løgn, de gode og de onde, de rettroende og de vantro, og som fordømmer mangfoldigheden. De flyder med strømmen og imiterer fremfor at innovere; men ureflekteret imitation kan gøre selv gode tanker og idéer onde og destruktive.

Derfor er en nylæsning af kildeskrifterne så vigtig, hvis vi skal vinde kampen imod radikaliserings, og der skal argumenteres ud fra Koranen, hvis man vil nå de yderligtgående, hvis tro og livsforståelse afhænger af de *“sande beviser”*.

Der går noget i stykker i mennesket og dets forhold til Gud, når tro reduceres til et system eller en ideologi og til spørgsmål om dogmer, lov og ret, sandt og falskt, belønning og straf. Det er ikke hensigtsmæssigt for mennesket udelukkende at definere sig selv i modsætning til andre. Så glemmer man at reflektere over sit eget forhold til Gud og tro.

Muslimer må give hinanden mulighed for at opbygge deres personlige, individuelle islamiske identitet og hjælpe hinanden til at udvikle og bevare den åndelige dimension af troen. Uden åndelighed vil vore børn og børnebørn ikke følge os i troen, men gå deres egne veje.

Når alt det smukke i tilværelsen forbydes, er der ikke længere noget at glædes og undres over, ikke længere noget, der berører hjertets inderste. Tomhed inspirerer ikke til taknemmelighed for Gud og Hans skaberværk.

Stort set alle frafaldne muslimer, der på en eller anden måde har deltaget i mediedebatten, afslører med deres udtalelser, at de aldrig har kendt andet end den konservative, snævre, dystre og intolerante udgave af islam og aldrig har oplevet islams rummelighed og åndelige rigdom.

Man ikke forstå sine medmenneskers tro, hvis man ikke har oplevet dybden og spiritualiteten i sin egen tro.

Islam har altid reformeret sig selv indefra og har i tidens løb udviklet sig indenfor mange forskellige kulturer og under påvirkning af både græsk og europæisk tænkning; men al forandring tager tid. Der vil altid være nogen, der stritter imod, og som bliver utrygge, når de gammelkendte rammer erstattes af nye.

Det kræver mod, styrke og udholdenhed at gå imod det etablerede, imod de gængse autoriteter – imod dem, der har magten; men vil man nå kilden, Gud, alle tings ophav og endelige mål, må man nødvendigvis gå imod strømmen, hvis man vil forblive tro imod sig selv og åbenbaringen.

Allahu a'lam – Gud ved bedst!

Aminah Inger Tønnsen
Maj 2015